

Carl-Henrik Husman (2013)

Liljendalin kunta – Historiallinen katsaus taaksepäin itsenäisiin vuosikymmeneihin

HOP-JÄRVI VIRKISTYSTÄ VARTEN

Vapaa-aika ja virkistys olivat käsitteitä, jotka saivat lisääntyvää kannatusta kansan keskuudessa toisen maailmansodan jälkeen. Maata rakennettiin kovalla työllä, mutta sen rinnalle tarvittiin myös henkireikiä, jotta voimat riittäisivät.

Vielä 1940-luvun loppupuolella olivat rannat Hop-järven ympärillä eristyksissä ja suureksi osaksi koskemattomia. Vaati aikamoista vaivaa pyörällä tai jalkaisin päästä itäisen rannan paljaille kallioille, jos halusi uida ja ottaa aurinkoa. Länsirannalle pääsi helpommin, mutta se oli suurelta osin soinen ja kasvanut umpeen eikä tarjonnut samanlaisia mahdollisuuksia virkistykseen.

1950-luvun puolivälissä alettiin kallioille rakentaa ja se eteni vauhdilla. Johtaja Arvid Rehnström Labbyn sahalta oli huomannut luonnonkauniin itäisen rannan ruskeine ja paljaine kallioineen. Yhdessä poikansa maisteri Joel Rehnströmin ja maanviljelijä Martin Böhlsin kanssa hän perusti yhtiön Drömstrand Ab (Taikaranta Oy). Martin Böhls oli itse rannan omistaja, mutta yhtiö osti muilta maanomistajilta lisää rantaa ja niin ryhdyttiin toimeen ja maa lohkottiin. Tonttien suuruus oli 3000 m² ja kauppa kävi hyvin. Erityisesti pääkaupunkiseudun ihmiset halusivat vapaa-ajan viettoa varten paikan Hop-järven rannalta. Ensimmäinen huvila rakennettiin 1954.

Kesällä 1956 Östra Nyland lehti kirjoitti otsikossaan: ”Iloiset kesävieraat viihtyivät erittäin hyvin Hop-järven uudessa Klondyckessa”. Tuolloin oli jo 13 huvilaa rakennettu Taikarannalle, joista 9 meneillään olevan kesän aikana ja useita valmistui myöhemmin.

”Paikalliset ihmiset eivät olleet aikaisemmin tienneet kuinka paljon kauneutta ja kodikkuutta heillä oli aivan kotikulmilla, ennen kuin pienet, tunnelmalliset huvilat ilmestyivät rannalle Sävträskin ja Andersbyn välille”, kirjoittaa lehti.

Kesällä 1956 oli parhaimmillaan 15 miestä pystyttämässä huviloita. Piirustukset oli tehnyt rakennusmestari Valdi Björk yhteistyössä Drömstrand Ab:n kanssa. Rakennusmestari vietti myös itse perheensä kanssa kesää Taikarannalla voidakseen henkilökohtaisesti johtaa töitä paikan päällä. Töiden ollessa kiivaimmillaan pystytettiin kaksi huvilaa yhdessä viikossa.

Östra Nyland kirjoittaa, että huvilat ovat ”kauniita kuin nukkekodit mutta silti tilavia”. Suurimmissa huviloissa oli kolme huonetta ja keittiö, mutta oli myös sellaisia, joissa oli sauna ja yksi huone. Yhteistä kaikissa oli, että niissä oli veranta järven puolella. Lisäksi talot oli rakennettu ponttilaudasta ja seinät ja lattia oli eristetty, mikä tarkoitti että niitä voi käyttää vuoden ympäri.

Huvilayhdistys perustetaan

Heti sen jälkeen kun ensimmäiset talot oli rakennettu alueelle, perustivat huviloiden omistajat yhdistyksen luomaan yhteenkuuluvuutta ja huomioimaan uusien asukkaiden etuja sekä kehittämään Taikarantaa viihtyisäksi huvilayhdistykseksi. Taikarannan Huvilayhdistyksen perustava kokous pidettiin 21. kesäkuuta 1957 Liljendalissa ja puheenjohtajaksi valittiin helsinkiläinen Veikko Ruoho, joka yhdessä Pentti Ittosen ja Torsten Holmin kanssa oli tehnyt aloitteen yhdistyksen perustamiseksi. Samana päivänä yhdistykseen liittyi 13 jäsentä.

Ensimmäiset päätökset, jotka yhdistys teki seuraavana vuonna, koskivat kieltokylttejä. Kylteissä luki ”Yksitystie” ja ”Yksitysalue” ja ne laitettiin Taikarannan sisäänajotien alkuun. Östra Nyland huomioi, että ”valitettavasti uteliaisuus on herännyt ja monet haluavat lähemmin nähdä, miltä kotirannat näyttävät asuttuina”.

Ilmeni, että tie – ja varsinkin sen kunnossapito – kehittyisi kiistan aiheeksi. Se alkoi syksyllä 1958, kun yhdistys sai yllätyksenä 50.000 markan laskun Andersby-Sävträsk tiehoitokunnalta. Lasku oli takautuva ja käsitti huviloiden omistajien tien käytön myös edellisiltä vuosilta. Omistajat puolestaan huomauttivat, että he käyttävät vain neljäsosan tien koko pituudesta ennen Taikarantaan kääntymistä.

Monien keskusteluiden jälkeen tiehoitokunnan ja kunnan kanssa päästiin tyydyttävään ratkaisuun. Lisäksi yhdistys sai oman edustajansa tielautakuntaan.

Tietyöt talkoilla

Huvilayhdistys omisti tien Taikarannalle ja yhdistyksen jäsenet tekivät lukemattomia talkootunteja pitääkseen sen kunnossa. Tiekysymyksen teki vielä monimutkaisemmaksi se seikka, että paikkakunnan asukkaat alkoivat yhä enemmän käyttää tietä päästäkseen kunnostetulle uimarannalle. Liljendalin kunta päätti kesällä 1960 auttaa ja lahjoitti hiekkakuorman, jolla korjattiin vahinkoja, jotka kaatosade oli aiheuttanut. Siitä alkoi hedelmällinen yhteistyö kunnan ja huvilayhdistyksen välillä koskien Uimarantatien, niin kuin sitä kutsuttiin, kunnossapitoa. Kunta alkoi antaa taloudellista tukea tietä varten ja vuonna 1969 Andersby-Sävträskin tiehoitokunta otti hoitaakseen tien uimarannalle asti. Kunta hoiti puolet vuosittaisista ylläpitokustannuksista ja yhdistyksen jäsenet toisen puolen. Tien pituuden mukaan oli maan- ja metsänomistajien osuus 147 yksikköä ja huviloiden omistajilla 1191 yksikköä, yhteensä 1338 yksikköä ja Liljendalin kunnalla yhtä monta eli 1338 yksikköä.

1970-luvun alussa oli yhä tavallisempaa, että huviloita alettiin käyttää vuoden ympäri. Se tarkoitti, että tietä piti myös aurata, minkä huviloiden omistajat maksoivat itse yhdistyksen omasta kassasta.

Yhdistyksen tärkein tehtävä oli pitää tie kunnossa uimarannalta Taikarannan huvila-alueelle. Vuosittain oli ohjelmassa talkoot, jolloin kunnostettiin ja parannettiin tietä.

Vuoteen 2004 asti pidettiin tietä auki vuoden ympäri. Vuodesta 2005 lähtien aurattiin vain joului- ja uudenvuodenpyhinä ja pääsiäisestä lumen sulamiseen asti. Tie voitiin kuitenkin pyynnöstä aurata erillistä korvausta vastaan milloin vain.

Kalastusvedet saa tunteet kuohumaan

Kiistanaihe – joka herätti ärtymistä ja sai tunteet kuohumaan – koski kalastusvesiä. Vesialueen omistajat valvoivat tarkasti kalavesiään ja kesällä 1959 eräs vesialueen omistaja takavarikoi kaksi verkkoa, jotka yksi Taikarannan asukas oli laskenut vesille. Verkot olivat eräällä maanviljelijällä, joka oli ilmoittanut luvattomasta kalastuksesta nimismiehelle.

Huvilayhdistyksen hallituksen edustajat tapasivat maanviljelijän ja yrittivät neuvotella sopimuksen kalastamisesta hänen vesillään, mutta tuloksetta. Sen jälkeen edustajat lunastivat takavarikoidut verkot ja maksoivat kalastuslaissa määrätyn maksun. Keskustelut päättyivät ”kohteliaasti mutta viileästi”.

Jo syksyllä 1959 saattoi yhdistys vuokrata vesialueen viideksi vuodeksi Metsäntutkimuslaitokselta. Samana vuonna yhdistys osti myös vesialueen eräältä maanviljelijältä. Vesialueen lainhuudatus kuitenkin unohtui ja yhdistys sai sen lopullisesti vasta 46 vuotta myöhemmin eli v. 2005.

Keväällä 1961 yhdistys istutti 15 000 hauenpoikasta kalastusvesilleen. Syksyllä 1964 pidennettiin kalastusvesien vuokrasopimusta viidellä vuodella Metsäntutkimuslaitoksen kanssa. Samanaikaisesti yhdistys suositteli jäsenilleen, ettei kalastettaisi enempää kuin 2-3 verkolla samalla kertaa.

Vuoden 1970 alussa huvilayhdistys otti aktiivisesti osaa neuvotteluihin, joita käytiin kalastusosuuskunnan perustamiseksi vesialueiden omistajien kanssa. Sääntöjä alettiin laatia ja perustava kokous pidettiin 23.

kesäkuuta 1970. Osoittautui kuitenkin, että näkemyserot olivat liian suuret ja suunnitelmat vesihoitokunnan perustamiseksi pantiin sen vuoksi jäihin.

Huoli ympäristöstä ja ennen kaikkea veden laadusta järvessä konkretisoitui v. 1971. Huviloiden jätevesi, joka tuli fosfaattipitoisista pesuaineista, piti mahdollisuuksien mukaan suodattaa maan läpi.

Kalastusvesien vuokrasopimusta Metsäntutkimuslaitoksen kanssa pidennettiin jaksoittain vuoteen 2000 asti, jolloin vuokraaja halusi merkittävästi nostaa vuokraa 1800 mk:aan. Huvilayhdistys päätti, että se ei enää vuokraa kalastusvesiä. Sen sijaan alettiin ostaa Metsäntutkimuslaitoksen kalastusmerkkejä, jotka sallivat kalastaa tutkimuslaitoksen vesillä. Yksi merkki maksoi 35 mk vuodessa ja oikeutti kalastamaan yhdellä verkolla, kolmella katiskalla tai pitkällä siimalla korkeintaan sata koukkaa. Sen lisäksi oli yhdistyksellä oma vesialue, jossa voi kalastaa ilmaiseksi.

Huvilayhdistys osallistui siihen työhön, jonka Hop-järven hoitoyhdistys oli aloittanut parantaakseen veden laatua ja samalla hyvän ruokakalan elinoloja järvessä. Huvilayhdistyksellä oli oma edustajansa hoitoyhdistyksen hallituksessa ja huvilayhdistys antoi myös säännöllisesti taloudellista tukea monivuotiseen hankkeeseen.

Sähkö ja puhelin

Vuosikokouksessa v. 1964 alettiin keskustella mahdollisuudesta vetää sähkö- ja puhelinlinja Taikarannalle. Kokous päätti selvittää, mitä sellainen hanke tulisi maksamaan.

Kysymys eteni monesta syystä erittäin hitaasti. Huvila-alueen sähköistys oli usein toistuva asia vuosikokouksissa 1960-luvulla. Ylimääräisessä kokouksessa syksyllä 1970 yhdistys otti lopultakin kantaa tarjoukseen, jonka Kymenlaakson Sähkö Oy oli antanut. Suurin osa yhdistyksen jäsenistä oli valmis suostumaan hankkeeseen, samoin myös Liljendalin kunta. Työt sähköön vetämiseksi Taikarannalle aloitettiin syyskuussa 1971.

Kesällä 1974 saattoivat Taikarannan asukkaat asentaa huviloihinsa puhelimen.

Tavarantoimitukset

Jo kesällä 1960 kuljetettiin huvilanomistajille päivittäistavarat Taikarannalle. Aluksi kuljetukset hoiti kauppias Ragnar Saarinen myymäläautoineen. Ennen kesää 1962 tekivät huvilanomistajat sopimuksen Simolin Oy:n kanssa päivittäistavaroiden maksuttomasta kuljetuksesta alueelle. Käytännössä kuljetukset hoiti porvooolaisen Simolin Oy:n tytäryhtiö Sesa Oy Sävträskistä.

Vuonna 1966 otti Lassas Oy hoitaakseen tämän palvelun. Kesällä 1971 Lassas Oy lopetti palvelun tavallista aikaisemmin.

Kolmena seuraavana kesänä olivat huvilanomistajat ilman tätä palvelua, mutta kesällä 1975 aloitti Lassas Oy uudelleen säännölliset päivittäistavaroiden kuljetukset Taikarannalle. Toiminta loppui kesällä 1976.

Huvilayhdistyksen asukkailla oli mahdollisuus ostaa tuoretta maitoa vastapäiseltä rannalta 1958-66. Kylään mentiin joko purjeveneellä, moottoriveneellä tai mopedilla.

Murrot huviloihin

Taikarannan huvilayhteisö oli syrjässä ilman naapureita ja valvontaa suuren osan vuodesta. Tämä houkutteli varkaita alueelle.

Vuonna 1978 murtauduttiin kahteen huvilaan ja vuonna 1982 yhteen huvilaan ja liiteriin. Varkaat olivat ilmeisesti etsineet ruokaa kumpanakin vuonna ja vahingot olivat pieniä.

Vuonna 1990 oli viisi huvilaa murren ja vahingonteon kohteena. Lisäksi varastettiin huomattava määrä esineitä.

Suurin isku tehtiin 1998, jolloin kymmenestä huvilasta varastettiin arvoesineitä ja samalla aiheutettiin suurta vahinkoa.

(Käännös alkuperäisestä tekstistä, Leena Anttonen 2015)